

ВІДГУК

**опонентки – професорки, докторки педагогічних наук,
професорки кафедри початкової освіти та інноваційної педагогіки
Українського державного університету імені Михайла Драгоманова
Васютіної Тетяни Миколаївни
на дисертацію Візавер Вікторії Арпадівни
«ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ДО ВИКОРИСТАННЯ
ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ
ОСВІТИ УГОРЩИНИ», подану на здобуття ступеня доктора філософії за
спеціальністю 011 «Освітні, педагогічні науки»**

1.Актуальність теми виконаної роботи та зв'язок із відповідними планами галузей науки. В контексті реалізації Цілей сталого розвитку закладами вищої освіти особливої значущості набуває проблема фахової підготовки майбутніх учителів до використання здоров'язбережувальних технологій. Актуальність цього дослідження зумовлена сучасними викликами, що постають перед педагогічною спільнотою, а також необхідністю врахування нових вимог до підготовки вчителя, який відповідально ставиться до власного здоров'я та здоров'я оточуючих як до найвищої індивідуальної і суспільної цінності, здатного раціонально організовувати життєдіяльність, культивувати загальнолюдські цінності щодо збереження та зміцнення здоров'я зростаючого покоління через пошук механізмів і форм оздоровлення, упровадження здоров'язбережувальних технологій.

У сучасних умовах, поряд із використанням усього кращого із вітчизняної системи освіти, важливого значення набуває осмислення та виявлення прогресивних ідей зарубіжних інноваційних педагогічних технологій у площині здоров'язбереження, зокрема можливості творчого використання досвіду Угорщини в контексті досліджуваної проблеми.

Дисертаційне дослідження Візавер Вікторії Арпадівни є своєчасним та доцільним, оскільки дисертанткою представлено особливості угорського досвіду підготовки майбутніх учителів до використання здоров'язбережувальних технологій у закладах вищої освіти та обґрунтування можливостей творчого використання прогресивних ідей цього досвіду в Україні.

Дисертацію підготовлено відповідно до тематичного плану науково-дослідницьких робіт Хмельницького національного університету, у межах науково-дослідницької роботи «Формування особистості як суб'єкта самотворення» (державний реєстраційний номер 0119U103663).

Тема дисертації затверджена вченою радою Хмельницького національного університету (протокол № 8 від 10.11.2021 р.).

2. Наукова новизна одержаних результатів. Опрацювання чималої кількості наукових праць, присвячених досліджуваній проблемі, дали змогу Візавер В.А.:

- *вперше* виконати цілісний порівняльно-педагогічний аналіз проблеми підготовки майбутніх учителів до використання здоров'язбережувальних технологій у закладах вищої освіти Угорщини та України; простежити генезу феномену «здоров'язбережувальна технологія» в системі освіти у площині вітчизняного й зарубіжного досвіду, виявити ефективні здоров'язбережувальні технології (технології культури здоров'я, медико-гігієнічні, технології безпеки життєдіяльності, здоров'язбережувальні освітні технології), окреслити можливості використання конструктивних ідей угорського досвіду в освітній практиці України;

- *уточнити* сутність поняття «здоров'язбережувальна технологія» як сукупність принципів, прийомів і методів педагогічної роботи, які, доповнюючи традиційні технології навчання і виховання, наділяють їх ознакою здоров'язбереження, не завдаючи шкоди здоров'ю здобувачів освіти і викладачів, сприяючи оптимальному поєднанню статичних і рухових навантажень, формуванню позитивної мотивації у майбутніх учителів до культивування у них знань з основ здоров'я, створюючи безпечні умови перебування здобувачів освіти у закладі вищої освіти;

- *удосконалити* навчально-методичне забезпечення підготовки майбутніх учителів в Україні на основі виявлених прогресивних ідей угорського досвіду (ресурсні можливості технологій навчання, напрями реалізації здоров'язбережувальних технологій, проєкт «Створення професійної мережі для розвитку здоров'я»);

- *подальшого розвитку* набули положення щодо реалізації міждисциплінарного підходу в контексті трансформації конструктивних ідей угорського досвіду підготовки майбутніх учителів до використання здоров'язбережувальних технологій в освітню практику України.

3. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Новизна і вірогідність обґрунтованих положень, висновки та рекомендації, сформульовані в дисертаційному дослідженні Візавер В.А., забезпечено використанням комплексу теоретичних та емпіричних методів відповідно до мети та завдань дослідження; аналізом значної кількості наукових джерел, сучасної нормативно-правової бази.

Запропоновані педагогічні умови пройшли апробацію, а результати впроваджені в освітній процес Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського (довідка № 06/45 від 05.12.2024 р.), Мукачівського державного університету (довідка № 3376 від 05.12.2024 р.), Закарпатського угорського інституту імені Ференца Ракоці II (довідка № 306/2024 від 05.12.2024 р.), Волинського інституту післядипломної педагогічної освіти (довідка № 540/02-13 від 09.12.2024 р.), що підтверджує їхню практичну значущість. Обґрунтування теми дослідження є методологічно виваженим, теоретично й технологічно

обґрунтованим, а комплекс поставлених завдань сприяє всебічному розкриттю досліджуваної проблеми та досягненню визначеної мети.

Аналіз основних положень дисертації і одержаних результатів свідчить про досягнення мети і розв'язання завдань дослідження. Зміст роботи відповідає поставленій меті і завданням дослідження. Висновкам, представленим у дисертації, притаманні повнота та логічність викладання, достатній рівень обґрунтованості і достовірності.

4. Оцінка змісту та завершеності дисертації. Дисертаційна робота Візавер В.А. складається з трьох розділів, кожен з яких відповідає заданій меті та розкриває логічну послідовність дослідження.

У вступі дисертаційного дослідження науково обґрунтовано актуальність і доцільність обраної теми, визначено об'єкт, предмет, мету та завдання дослідження, охарактеризовано застосовані методи, окреслено наукову новизну й практичне значення отриманих результатів, а також представлено дані щодо їх апробації та впровадження, подано інформацію про структуру та обсяг роботи.

У першому розділі дисертації **«Теоретичні засади підготовки майбутніх учителів до використання здоров'язбережувальних технологій у закладах вищої освіти»** авторкою схарактеризовано теоретичне підґрунтя готовності майбутніх учителів до втілення ідеї здоров'язбереження у професійній діяльності, яке охоплює модернізовані здоров'язбережувальні технології, гармонійне поєднання навчальних, виховних і розвивальних педагогічних впливів, що конкретизується у навчально-пізнавальній, науково-дослідній і виховній діяльності закладів вищої освіти.

У розділі з'ясовано генезу і сутність феномену «здоров'язбережувальна технологія» в системі освіти в контексті вітчизняного та зарубіжного досвіду і тлумачаться дослідницею як сукупність принципів, прийомів і методів педагогічної роботи, які, доповнюючи традиційні технології навчання і виховання, наділяють їх ознакою здоров'язбереження, тобто створюють безпечні умови перебування, не завдаючи шкоди здоров'ю здобувачів освіти і викладачів, удосконалюють роботу здобувачів освіти у закладі вищої освіти; «служують оптимальному поєднанню статичних і рухових навантажень студентів, сприяють формуванню позитивної мотивації у студентів до навчання та створенню емоційно сприятливої атмосфери, культивування у них знань з основ здоров'я». Відтак, логічним є опис дисертанткою структури та підходів до класифікації здоров'язбережувальних технологій у науковому дискурсі, що передбачає синтез усіх напрямів діяльності майбутнього вчителя щодо фізкультурно-оздоровчої роботи зі здобувачами освіти. Детально проаналізовано досвід впровадження і використання в освітньому процесі підготовки майбутнього вчителя здоров'язбережувальних (оздоровчозберігаючих) технологій у різних ЗВО Угорщини.

У другому розділі дисертації **«Організаційно-методичні основи підготовки майбутніх учителів початкових класів і фізичного виховання до використання здоров'язбережувальних технологій у закладах вищої освіти Угорщини»** авторка детально обґрунтовує нормативно-методичне підґрунтя розвитку педагогічної освіти Угорщини у площині здоров'язбереження в історичній ретроспективі, зокрема за період з 1869 – 2017 рр.

Цінними є аналітичні висновки Візавер В.А. щодо практики впровадження здоров'язбережувальних технологій в освітній процес підготовки вчителів в Угорщині, а саме, фізкультурно-оздоровчим та спортивно-масовим, залученню до них студентського самоврядування, відповідальних за спортивно-масову роботу в гуртожитках ЗВО, залучення активістів до фізкультурно-оздоровчої та спортивно-масової роботи.

Погоджуємося зі здобувачкою щодо наявності загальних атрибутивних ознак у фаховій підготовці майбутніх учителів до використання здоров'язбережувальних технологій у ЗВО Угорщини та України: спрямованість на досягнення оздоровчого ефекту, інноваційність, емоційна спрямованість, мобільність, інтегрованість і модифікація, адаптивність до контингенту, простота і доступність, моніторинг, співпраця, результативність.

У третьому розділі – **«Екстраполяція угорського досвіду підготовки майбутніх учителів до використання здоров'язбережувальних технологій у ЗВО України»** висвітлені особливості угорського досвіду підготовки майбутніх учителів до використання здоров'язбережувальних технологій у закладах вищої освіти на прикладі Дебреценського університету, Університету імені Лоранда Етвеша (м. Будапешт), Копошварського університету, педагогічного центру м. Весприм-Rannop Egyetem та інших, проаналізовано можливості Будапештського інститутського атлетичного клубу (BEAC) щодо співпраці із ЗВО у напрямі покращення фізкультурно-оздоровчої роботи та впровадження здоров'язбережувальних технологій в студентське середовище. За результатами аналізу, авторкою констатовано чотири напрями реалізації досліджуваних технологій під час підготовки майбутніх учителів у ЗВО Угорщини: освітній, інформаційний, консультативно-оздоровчий, координаційний. Задля їх реалізації під час підготовки майбутніх фахівців педагогічних спеціальностей ЗВО використовують такі здоров'язбережувальні технології: інноваційні технології навчання; оздоровчозберігаючі, здоров'язберігаючі технології; оздоровчі технології; технології виховання культури здоров'я, освітні здоров'язбережувальні технології.

Трансформація позитивного досвіду підготовки майбутніх учителів до використання здоров'язбережувальних технологій у ЗВО Угорщини в українську вищу школу представлена дослідницею на прикладі підготовки фахівців освітньо-професійних програм «Початкова освіта», «Середня освіта» (Фізична культура) та «Фізична культура і спорт» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти.

Візавер В.А. виокремлено ресурсні можливості технологій навчання у площині здоров'язбереження в закладах вищої освіти Угорщини та України,

напрямки освітньої та спортивно-оздоровчої роботи, технологічні прийоми навчання майбутніх учителів; схарактеризовано компетенції, які формують у здобувачів вищої освіти (особливо тих, кого готують не з фізкультурного профілю) у ЗВО Угорщини під час використання технологій навчання у площині здоров'язбереження. За результатами дослідження авторкою актуалізувалося питання щодо удосконалення навчально-методичного забезпечення підготовки майбутніх учителів на основі виявлених прогресивних ідей угорського досвіду, а саме: ресурсних можливостей технологій навчання, напрямків реалізації здоров'язбережувальних технологій, ключових позицій проєкту «Створення професійної мережі для розвитку здоров'я», поглиблення компетентності викладачів у питаннях здоров'язбереження як складової формування оздоровчої і здоров'язберігаючої компетенції студентів через проведення розвивально-адаптуючих тренінгів, майстер-класів, круглих столів.

Таким чином, результати дослідження свідчать про виконання окреслених завдань дисертаційної роботи та досягнення поставленої мети.

Дослідження побудовано на ґрунтовній джерельній базі, яку дисертантка достатньо систематизувала. Вивчення наукової літератури (загалом проаналізовано 188 найменувань) дало дисертантці підстави для формулювання обґрунтованих наукових висновків.

5. Достовірність та аргументованість результатів. У дисертаційному дослідженні Візавер Вікторії Арпадівни головні положення чітко обґрунтовані, що доводить наукову цінність отриманих результатів. Висновки до розділів повно відображають зміст і результати дослідження, що свідчить про системний підхід авторки до вирішення поставлених наукових завдань.

Робота складається з анотацій українською та англійською мовами, вступу, трьох розділів, висновків до них, загальних висновків, списку використаних джерел (188 найменувань, із них 46 – іноземними мовами), 6 додатків. Загальний обсяг дисертації – 232 сторінок, із них основний текст – 164 сторінки. Дисертація містить 10 таблиць та 26 рисунків.

6. Значення одержаних результатів для науки й практики та рекомендації щодо їх можливого використання полягає у:

- виокремленні конструктивних ідей угорського досвіду, які можна творчо застосовувати в підготовці майбутніх учителів до використання здоров'язбережувальних технологій у вітчизняних закладах вищої освіти;

- розробці на основі дослідницьких матеріалів навчального посібника «Проблема підготовки майбутніх учителів до використання здоров'язбережувальних технологій у закладах вищої освіти Угорщини», який буде цікавим усім, хто відкритий до змін у площині формування здорового способу життя, хто усвідомлює свою соціальну відповідальність щодо власного здоров'язбереження і здобувачів освіти через пошук механізмів і форм оздоровлення, упровадження здоров'язбережувальних технологій.

Матеріали дисертації можуть бути використані у процесі читання лекцій із теорії та історії педагогіки, порівняльної педагогіки, теорії і методики фізичного виховання, у контексті академічної мобільності між ЗВО України та Угорщини, в тому числі в рамках європейських програм в галузі вищої школи, при розробці методичних рекомендацій та навчальних посібників.

7. Повнота викладення наукових положень, висновків і рекомендацій дисертації в опублікованих працях. Основні положення й висновки дослідження представлено у 15 публікаціях: 1 навчальний посібник, 9 статей у фахових виданнях України у галузі педагогіки (усі видання входять до міжнародних наукометричних баз даних), 5 публікацій, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації.

8. Відсутність (наявність) порушення академічної доброчесності. Під час роботи з дисертацією порушень академічної доброчесності не виявлено, текст роботи є оригінальним. Аналіз публікацій дисертантки засвідчив їх відповідність вимогам до оприлюднення результатів дослідження.

9. Зауваження та рекомендації щодо оформлення та змісту дисертації. Загалом позитивно оцінюючи дисертаційне дослідження Візавер В.А., вважаємо, що деякі положення мають дискусійний характер:

1. Створений авторкою навчальний посібник «Проблема підготовки майбутніх учителів до використання здоров'язбережувальних технологій у закладах вищої освіти Угорщини» доцільно було би частково представити у додатках до роботи. Дисертаційне дослідження лише виграло б, якби запропоновані матеріали були більш детально описані: вступ, анотований зміст, список джерел тощо.

2. Описані в дисертації ідеї співпраці Будапештського інститутського атлетичного клубу (BEAC) із ЗВО Угорщини у напрямі покращення фізкультурно-оздоровчої роботи та впровадження здоров'язбережувальних технологій в студентське середовище, є цінними і перспективними. У якості рекомендації висловлюємо думку про доцільність викладення окремим виданням / рекомендаціями можливість такої співпраці на рівні державно-приватного партнерства між спортивними організаціями та ЗВО, які здійснюють фахову підготовку вчителів в Україні, в контексті навчальної та позанавчальної діяльності.

3. У роботі не достатньо чітко прописано, які саме фахові компетентості студентів, що навчаються за освітньо-професійними програмами «Початкова освіта», «Середня освіта» (Фізична культура) та «Фізична культура і спорт» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти в Україні, можливі для формування з використанням прогресивних ідей угорського досвіду та дослідницьких матеріалів, створених авторкою за результатами наукового пошуку.

4. Враховуючи план заходів щодо вступу України до ЄС доцільно було би детальніше зацентрувати увагу на підходах до здоров'язбереження та впровадження здоров'язбережувальних технологій, особливо при підготовці вчителів різних спеціальностей, що позитивно впливають на здобувачів вищої освіти, які має здійснити наша держава за аналогією до ЗВО Угорщини.

5. У роботі зустрічаються редакційні огріхи.

Проте зазначені зауваження не знижують високої теоретичної та практичної цінності проведеного наукового дослідження, яке є концептуальним, цілісним, завершеним, що робить вагомий внесок у розвиток освітніх, педагогічних наук.

10. Висновок. Аналіз дисертаційної роботи, опублікованих наукових праць дає підстави для висновку, що дисертація Візавер Вікторії Арпадівни на тему «Підготовка майбутніх учителів до використання здоров'язбережувальних технологій у закладах вищої освіти Угорщини» за актуальністю і глибиною, рівнем узагальнення та обсягом, повнотою викладу її основних результатів, відповідає вимогам спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки, вимогам Наказу МОН України від 12.01.2017 р. № 40 «Про затвердження вимог до оформлення дисертації», а також «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44, а її авторка, Візавер Вікторія Арпадівна, заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки, галузі знань 01 Освіта/Педагогіка.

Опонентка:

професорка, докторка педагогічних наук,
професорка кафедри початкової освіти
та інноваційної педагогіки
Українського державного університету
імені Михайла Драгоманова



Тетяна ВАСЮТИНА

Підпис Васютіної Т.М. засвідчую,

Учений секретар

Українського державного університету
імені Михайла Драгоманова



Леся ПАНЧЕНКО